

Stockholm 30 april 2024

Klimat och näringslivsdepartementet
Klimatenheten
kn.remissvar@regeringskansliet.se
Johan Gannedahl

Yttrande över kommissionens meddelande om EUs klimatmål för 2040, KN2024/00503

Jernkontoret företräder svensk järn- och stålindustri och lämnar här synpunkter utifrån kommissionens meddelande om EUs klimatmål för 2040. Vi bilägger också det [EU-manifest](#) som vi tagit fram inför kommande lagstiftningsperiod.

Sammanfattning

Jernkontoret välkomnar ett ambitiöst klimatmål till 2040 med förutsättningen att svensk och europeisk järn- och stålindustri har möjlighet att genomföra de utsläppsminskningar som krävs och samtidigt vara konkurrenskraftiga på den globala marknaden.

Kommissionens meddelande visar att stora utsläppsminskningar måste genomföras under perioden 2030–2040 men konsekvensanalysen är inte tydlig med hur beräkningar och bedömningar gjorts för enskilda sektorer. Det behöver tydliggöras inför ett beslut om målnivå.

Nödvändiga förutsättningar för omställningen är tillgång till teknik, fossilfri energiförsörjning till konkurrenskraftiga kostnader, effektiva tillståndsprocesser och ekonomi. Att rätt förutsättningar snabbt kommer på plats är helt avgörande för att lyckas med utsläppsminskningarna.

Efter 2030 bör utsläppsminskningar för att nå EU:s 2040 och 2050-mål fördelas rättvist mellan nuvarande handlande och icke-handlande sektorer och utsläppstaket för handelssystemet efter 2030 måste anpassas till EU:s klimatmål för 2040.

När utsläppsutrymmet blir litet och utsläppshandeln inte längre är ett effektivt verktyg behöver kvarvarande restutsläpp i industrin hanteras med alternativa styrmedel.

CBAM och ETS behöver anpassas eller kompletteras för att inte missgynna export från EU. CBAM behöver utvärderas noggrant för att undvika oönskade effekter.

Målnivå och konsekvenser

Kommissionens förslag innebär en hög ambition och kraftfulla utsläppsminskningar under perioden fram till 2040. Det är positivt att kommissionen i sin vision poängterar vikten av att EU fortsatt ska vara attraktivt för investeringar och ha en stark industri. Det innebär att politiken måste balansera drivkrafter för snabb omställning till minskade utsläpp med åtgärder som underlättar utvecklingen och som värnar den globala konkurrenskraften. För processindustrin tar det lång tid för att genomföra investeringar, ombyggnation och införande av ny teknik, inte minst i befintlig verksamhet som samtidigt ska bibehålla pågående produktion. Det innebär att tillgång till nödvändig energiförsörjning och tillhörande infrastruktur, råvaror och effektiva tillståndsprocesser är viktigare än målnivåer för att företagen ska kunna genomföra de åtgärder som krävs för att minska utsläppen. Kommissionens konsekvensanalys är otydlig när det gäller bedömning av hur järn- och stålindustrin påverkas i de olika scenarierna. Med tanke på att branschen har en omfattande omställning att genomföra så är det viktigt att konsekvenserna är tydliga när målnivån för 2040 ska beslutas.

Energiförsörjning

Det är positivt att kommissionen har en mer teknikneutral syn på energiförsörjningen där alla klimatneutrala energikällor behövs. Detta behöver fortsatt genomsyra energipolitiken så att utbyggnad av all fossilfri elproduktion kan accelereras inom EU samt att industrins användning av biobaserad energi och råvaror underlättas. Eftersom kommissionens förslag innebär att huvuddelen av investeringar ska göras under tiden fram till 2040 ställer det extra höga krav på att energiförsörjningen, framförallt el, måste säkras i god tid före 2040. El och annan energi måste finnas när industrin behöver den i sin omställning. Detta gäller för hela EU och inte minst för Sverige där industrin ligger långt fram i sina planer för minskade utsläpp och ser ökade marknadsmöjligheter för produkter med låga utsläpp om man kan ligga i frontlinjen. Att kontinuerligt säkerställa en ökad tillgång till energi och effekt under hela perioden för omställning fram till 2040 är avgörande.

Regeringen bör noggrant bevaka svenska intressen i den europeiska energipolitiken. En sammankoppling av el- och vätgassystem över landsgränser stärker försörjningstryggheten, men behöver också hanteras med stor vaksamhet. Sammankoppling och ökad integrering mellan länder förutsätter en fungerande prissättning i de länder som binds samman.

Fördelning av utsläppsmål

Fördelningen mellan handlande och icke-handlande sektorer har hittills inneburit att industri och kraftproduktion, genom EU:s utsläppshandelssystem (ETS1), tagit en större andel av de samlade europeiska utsläppsminskningarna fram till 2030 än andra sektorer (ESR). Med ökad elektrifiering i alla sektorer kommer potentiella utsläpp flytta från slutanvändaren, till exempel transporter, till kraftproduktion och därmed ingå i samma handelssystem som industrin. Fördelning av utsläppsminskningarna mellan olika delar av samhället måste därför ses över och fördelas på ett rättvist sätt efter 2030 som är anpassat utifrån de förändringar som sker. Om ESR-fördelningen ska finnas kvar efter 2030 så bör alla länder bidra på ett mer jämbördigt sätt.

Utsläppshandel

Utsläppshandelssystemet kommer fortsatt vara ett viktigt styrmedel även efter 2030 men utifrån ovanstående fördelning måste volym och minskningstakten för utsläppsrätter anpassas till det nya målet för 2040. Ett handelssystem bygger dock på att det finns en tillräcklig volym av utsläppsrätter för att handeln ska fungera. När utsläppsutrymmet blir för litet är inte längre handel ett effektivt styrmedel. De kvarvarande, små utsläpp som då finns kvar inom industrin, vilket för stålindustrin kan vara till exempel kol i nödvändiga legeringsämnen, måste hanteras på något annat sätt. När denna brytgräns uppstår och vad som då ska göras måste kommissionen och lagstiftarna inkludera i den översyn av lagstiftningen som görs efter att 2040-målet har antagits.

Tillståndprocesser

Omställning av järn- och stålindustrins processer kräver i många fall nya miljötillstånd. Idag är detta alltför komplicerat och tar för lång tid. Från EU ser vi motverkande initiativ genom dels akterna för nettooll-industri och kritiska råmaterial som syftar till att snabba upp tillståndprocesserna för vissa verksamheter, dels ökad detaljreglering inom Industriutsläppsdirektivet och fortsatta begränsningar genom vattendirektivet som bromsar utvecklingen. Om omställningen ska kunna genomföras i den hastighet som klimatmålen kräver så måste även miljölagstiftningen anpassas och tillståndsgivningen effektiviseras för att stödja all industris utveckling.

Internationellt klimatarbete

Den svenska järn- och stålindustrin exporterar en stor andel av det som produceras och beroende på produkt så kan 10–70% av exporten gå utanför EU. Det är därför viktigt att ha tillgång till den globala marknaden och att konkurrensvillkoren är så lika som möjligt. Det är positivt att kommissionen poängterar vikten av EUs internationella klimatarbete så att trycket på utsläppsminskningar ökar även i andra delar av världen.

Införandet av gränsjusteringsmekanismen (CBAM) har just påbörjats och vi vet ännu inte vad effekten blir. Från stålindustrin finns flera olika, delvis motstående, perspektiv på CBAM.

- Utsläppskostnaderna för importen måste vara likvärdiga med kostnaderna för EU-produktion för att syftet att motverka koldioxidläckage ska uppnås.
- Risk för kringgående när mer förädlade produkter importeras istället för produkter som ingår i CBAM. Kan leda till utflyttning av vissa förädlingssteg från EU. För att motverka det behöver CBAM breddas till fler produkter.
- Problem med att få fram relevanta utsläppsdata från leverantörer. Detta kan bli ännu svårare om CBAM breddas neråt i värdekedjan.

CBAM behöver därför utvärderas noggrant för att inte leda till oönskade effekter.

Utöver detta så kvarstår problemet med att produkter som exporteras från EU och har kostnader för utsläpp ska konkurrera med produkter utan motsvarande kostnad. Detta hanteras idag inte av vare sig CBAM eller ETS.

Järn och stålindustrin exporterar produkter som gör klimatnytta när det används, vilket är ytterligare en viktig aspekt på globalt klimatarbete.

Jernkontoret

Annika Roos
Verkställande direktör

Helén Axelsson
Energi- och miljöchef